

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudkyň Mgr. Ing. Silvie Svobodové a JUDr. Ivanky Havlíkové v právní věci

žalobkyně: R. Š.

zastoupená advokátkou Mgr. Hanou Šnyrchovou
sídlem Veveří 46, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 15. 8. 2022, č. j. MZDR 18980/2022-3/PRO,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

- I. Předmět řízení

1. Žalobkyně se žalobou podanou dne 7. 10. 2022 k Městskému soudu v Praze (dále jen „soud“) domáhala zrušení rozhodnutí ministra zdravotnictví (dále jen „žalovaný“) ze dne 15. 8. 2022, č. j. MZDR 18980/2022-3/PRO (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný podle § 152 odst. 6 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítl žalobkyní podaný rozklad proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví (dále jen „ministerstvo“) ze dne 25. 4. 2022, č. j. MZDR 625/2022-7/PRO (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobkyně ze dne 5. 1. 2022 o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon č. 297/2021 Sb.“), provedenou dne 5. 7. 1983 v Okresním ústavu národního zdraví v X, dnes Nemocnice X, příspěvková organizace (dále též „žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky“). Důvodem pro zamítnutí žádosti žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky bylo dle odůvodnění prvostupňového rozhodnutí zjištění, že žalobkyně podala a vlastnoručně podepsala dne 4. 7. 1983 žádost o povolení sterilizace s odůvodněním, že má 38 let, 5 živých dětí a další těhotenství si nepřeje, přičemž podle žádosti si žadatelka byla vědoma toho, že zákrok je trvalý a nezvratný (dále též „žádost žalobkyně o povolení sterilizace“). Ze zdravotní dokumentace žalobkyně podle ministerstva dále vyplynulo, že sterilizační komise žádost žalobkyně o povolení sterilizace dne 4. 7. 1983 projednala se závěrem, že žádost v souladu s § 27 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění účinném ke dni provedení zdravotního výkonu sterilizace (dále jen „zákon č. 20/1966 Sb.“) odpovídá závaznému opatření ve Věstníku MZd č. 1-2 ze dne 29. 2. 1972 (dále jen „Věstník MZd“). Indikace k provedení sterilizace u žalobkyně vycházela z přílohy Věstníku MZd, odst. XIV/3, ve kterém jsou uvedeny porodnicko-gynekologické indikace k provedení sterilizace, konkrétně: *„Při více dětech, do 35. roku po čtyřech dětech, u žen po 35. roku věku po třech dětech.“* Sterilizační komise proto vyslovila s provedením sterilizace souhlas, pokud nebudou u žalobkyně kontraindikace pro běžný chirurgický výkon.

II. Napadené rozhodnutí

3. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně rozklad ze dne 11. 5. 2022, doručený ministerstvu dne 16. 5. 2022, kterým jej napadla v celém rozsahu (dále jen „rozklad“). Žalobkyně v podaném rozkladu předně namítala, že prvostupňové rozhodnutí popírá účel zákona č. 297/2021 Sb. a je přísně formalistické. Meritem věci je dle žalobkyně skutečnost, že souhlas ke zdravotnímu výkonu sterilizace udělila za okolností donucení, přesvědčování, uvedení v omyl a taktéž po aplikaci neznámé látky, která u ní vyvolala změny vědomí.
4. Následně žalobkyně uvedla, že není pravdou, že byla hospitalizována dne 4. 7. 1983, ale k tomuto dle žalobkyně došlo až dne 5. 7. 1983, přičemž téhož dne jí byl proveden sterilizační zákrok. Lékařská dokumentace je dle žalobkyně pozměněná, zprávy jsou antedatovány a protokol je psán na více psacích strojích, proto nelze určit kdo, kdy a jakým způsobem s ním manipuloval.
5. Jako důkazní prostředky doložila žalobkyně k rozkladu zprávu sociální pracovnice o tom, že tři děti žalobkyně byly od 29. 9. 1984 do 15. 10. 1984 umístěny v dětském domově, neboť žalobkyně byla toho času hospitalizována pro operaci varixů a dále lékařské zprávy z let 2017 a 2022.

6. Napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 19. 8. 2022. Žalovaný nejprve uvedl, že žalobkyně v řízení před ministerstvem nenavrhl žádná listiny nebo jiné důkazní prostředky k prokázání svého tvrzení o nátlaku, ani sama nepředložila nic, čím by nátlak vyvíjený na její osobu doložila. Zdánlivá odlišnost v použití psacího stroje nezakládá dle žalovaného podezření z manipulace se zdravotnickou dokumentací, ale dokládá, že se jednalo o formulářové dokumenty, do nichž byly na stroji vepsány údaje žalobkyně (čili nijak neobvyklý postup v té době). Tvrzené rozdíly v datech jsou v přímém rozporu s kopiemi zdravotnické dokumentace, které rozlišují datum přijetí k hospitalizaci (4. 7. 1983) a datum vlastního výkonu sterilizace (5. 7. 1983), čímž je vyvrácen popis skutkových tvrzení žalobkyně, podle níž se mělo vše (zřejmě) odehrát v jednom dni.
7. Skutečnost, že žalobkyně nevyužila svého procesního práva a nenahlédla do správního spisu, nebyla důvodem zamítnutí žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky. Jedná se o procesní právo žalobkyně, nikoliv její povinnost. Na závěr žalovaný uvedl, že zpráva z dětského domova a lékařské zprávy z let 2017 a 2022 nejsou pro projednávanou věc relevantní, neboť se nevztahují ani k výkonu sterilizace ani k rozhodnému období.

III. Žaloba

8. *První žalobní námitkou* žalobkyně namítala, že skutečnosti uvedené ve zdravotnické dokumentaci, poskytnuté Nemocnicí X, jsou nepravdivé. Zejména dle žalobkyně není pravda, že by o sterilizaci sama žádala, jak z dokumentace vyplývá. Žádost o povolení sterilizace, obsažená ve zdravotnické dokumentaci, jí byla pravděpodobně podstrčena až na operačním sále. Dále není dle žalobkyně pravda, že byla do nemocnice přijata již dne 4. 7. 1983, ale přijela až dne 5. 7. 1983 ve 14:00 hodin a téhož dne jí byla sterilizace pod záminkou běžného vyšetření provedena. Žalobkyně před provedením výkonu sterilizace nebyla seznámena s jeho povahou, neprodělala žádná vyšetření, ani interní a domnívala se, že jde na běžné gynekologické vyšetření za účelem stanovení vhodné antikoncepce.
9. Dle tvrzení žalobkyně, uvedeného ve *druhé žalobní námitce*, by nikdy nedala souhlas s předmětným zákrokem, jež je nezvratným v životě ženy a matky. Na žalobkyni byl vyvíjen nátlak ze strany sociální pracovnice, aby se dostavila do X nemocnice, a to pod pohrůžkou, že jinak přijde o sociální měsíční dávku 500 Kč. Dále žalobkyně uvedla, že na ni byl vyvíjen nátlak ze strany lékařů X nemocnice, kdy žádost o povolení sterilizace jí dali k podpisu na operačním sále, stejně tak pravděpodobně podepsala i souhlas se zákrokem (nikoliv však souhlas se sterilizací). Žalobkyně proto napadala, že jí nebyl poskytnut dostatek svobody při jejím případném rozhodování o jejím dalším soukromém či rodinném životě, nezvratnosti takového rozhodnutí a vlivu na její život a zdraví.
10. *Ve třetí žalobní námitce* žalobkyně uvedla, že nikdy nebyla a ani nemohla být poučena o nezvratnosti sterilizačního zákroku, když na tento zákrok nebyla připravena a ani upozorněna. Žalobkyně dále uvedla, že rovněž nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o možných důsledcích a rizicích zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.
11. *Čtvrtou žalobní námitkou* žalobkyně namítala, že postup X nemocnice byl v rozporu s tehdejší platnou právní úpravou, a to zákonem č. 20/1966 Sb. a směrnicí Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 1/1972 ze dne 17. 12. 1971, o provádění sterilizace (dále jen „směrnice o provádění sterilizace“). Žalobkyně uvedla, že nesplňovala předpoklady pro provedení sterilizačního zákroku dle § 2 směrnice, když o tento zákrok nepožádala ani s ním

nesouhlasila. Navíc by jí musel být výsledek projednání žádosti o povolení sterilizace sterilizační komisí sdělen před provedením zákroku, aby měla případně možnost si věc ještě rozmyslet. Nadto dle § 10 směrnice o provádění sterilizace o každém projednání žádosti o povolení sterilizace pořídí předseda komise protokol, který obsahuje jméno a bydliště osoby, u níž má být sterilizace provedena, odborné posudky členů komise a záznam o průběhu jednání s rozhodnutím. Opis protokolu se stane součástí chorobopisu. Je-li o žádosti rozhodnuto kladně, pošle předseda žadatelku s doporučením na ženské oddělení, jehož vedoucí je člen komise. Před zákrokem podepíše osoba, u níž má být sterilizace provedena, prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparaibilní. Uvedený postup dle žalobkyně dodržen nebyl. Navíc je za ředitele Okresního ústavu národního zdraví v X (dále jen „OÚNZ X“) podepsán na souhlasném stanovisku sterilizační komise MUDr. B. Š., který nebyl nikdy ředitelem OÚNZ X. Součástí protokolu nejsou ani odborné posudky členů sterilizační komise.

IV. Vyjádření žalovaného

12. Žalovaný ve vyjádření k žalobě ze dne 3. 11. 2022 k *první a druhé žalobní námitce* uvedl, že datum přijetí žalobkyně k hospitalizaci je uvedeno hned na několika místech zdravotnické dokumentace a je tedy více než nepravděpodobné, že by došlo k tak rozsáhlé chybě při zaznamenávání časového sledu událostí nemocničním personálem. V souvislosti s žalobkyní deklarovaným podstrčením žádosti o provedení zdravotního výkonu sterilizace žalovaný konstatoval, že žalobkyně na podporu tohoto tvrzení neoznačila žádné důkazy (např. v podobě svědeckých výpovědí apod.). Žalovaný připomenul, že se zde jedná o správní řízení o žádosti ve smyslu § 44 a § 45 správní řádu, které je provázáno zásadou dispozicní, kdy lze zjednodušeně tvrdit, že osud žádosti, vč. jejího zahájení, průběhu a konce je výrazně v rukou samotného žadatele. Stejná situace se pak váže k žalobkyní namítaným nepravdivostem ve zdravotnické dokumentaci. V daném případě však žalobkyně žádnou procesní aktivitu nevyvinula a neunesla tak důkazní břemeno.
13. Ke *třetí žalobní námitce* žalovaný konstatoval, že žalobkyně přímo v žádosti o povolení sterilizace stvrdila svým podpisem, že si je vědoma nezvratnosti a trvalosti sterilizačního zákroku. V této žádosti je dokonce výslovně uvedeno, že důvodem, proč chce být žadatelka sterilizována, je mimo jiné také skutečnost, že si již další těhotenství nepřeje. Žalovaný proto uzavřel, že z daného dokumentu, který byl žalobkyní podepsán den před zákrokem, tj. 4. 5. 1983, lze bez dalšího usoudit, že žadatelce byla informace o důsledcích sterilizačního výkonu, stejně tak jako o jeho ireparabilitě, známa. Nadto, s ohledem na časový rozptyl mezi podepsáním této žádosti a samotnou operací měla žalobkyně dostatečné množství času, aby se v případě jakýchkoliv nejasností obrátila na personál nemocnice, v níž byla tou dobou hospitalizována.
14. Ke *čtvrté žalobní námitce* žalovaný uvedl, že z doložené zdravotnické dokumentace vyplývá, že sterilizační komise rozhodla den před samotným sterilizačním zákrokem. Vzhledem k tomu, že žalobkyně tou dobou již byla přijata k hospitalizaci, a to výhradně z důvodu provedení sterilizace, je vyloučeno, že by žalobkyni výsledek nebyl oznámen. Žalovaný dále vymezil, že dle § 5 odst. 1 písm. b) věty druhé směrnice o provádění sterilizace je předsedou komise ředitel nemocnice s poliklinikou, členy komise jsou vedoucí lékař nemocničního ženského oddělení, kde se žena léčí, a odborný lékař, z jehož oboru je indikace, popř.

kontraindikace. Žalobkyně doložila jmenný seznam ředitelů od roku 1952, kde jméno MUDr. Š., které v protokolu nahrazuje jméno MUDr. Š., nefiguruje. Ministerstvo však zjistilo, že MUDr. Š. byl v dané době lékařským ředitelem v OÚNZ X a lze tedy předpokládat, že v dané chvíli jednal v zastoupení ředitele nemocnice. Jako druhý člen komise je v protokolu zapsán MUDr. Ch., přednosta gynekologicko-porodnického oddělení. Podmínka přítomnosti vedoucího lékaře nemocničního ženského oddělení byla tedy bez dalšího splněna. Co se pak týče posledního člena komise, směrnice hovořila o odborném lékaři, z jehož oboru je indikace, popř. kontraindikace. V posuzovaném případě se jednalo o indikaci porodnicko-gynekologickou nevyžadující bližší lékařské vyšetření.

V. Jednání před soudem

15. Při jednání konaném dne 10. 4. 2024 setrvali účastníci řízení na svých procesních stanoviscích, žalobkyně odkázala na obsah žaloby, žalovaný setrval na důvodech napadeného rozhodnutí.
16. Při jednání soud provedl navržený důkaz výsledkem žalobkyně.
17. Žalobkyně k věci vypověděla: Koncem roku 1982 jsem se přestěhovala, tam jsem žádala o sociální dávku na pět dětí, celkem 500 korun. Na úřadě byla mladá nezkušená paní, chovala se ke mně nepříjemně, proto jsem odjela do X na odbor péče o děti, kde byla sociální pracovnice paní M., která řekla, že dávku vyřídí, protože děti na ni mají nárok. Paní M. se někdy začátkem roku 1983 přijela podívat do našeho bytu. Když viděla poměry, kdy dvě nejstarší děti ležely na polohovacích lehátkách, měly rozkládací kempingový stůl na jídlo, navrhla, ať si vyberu nábytek pro děti, že jej proplatí. Byla příjemná a vstřícná, měla jsem k ní důvěru. O letních prázdninách hned v pondělí po vysvědčení paní M. zavolala, že má známého primáře v X, abych přijela, že se na mě podívá. Nerozuměla jsem tomu, myslela jsem si, že třeba chce pro mě paní M. nějakou vhodnou antikoncepci nebo tak něco. Řekla jsem jí, že v tom případě musím vzít děti všechny s sebou, nemá je kdo pohlídat. Paní M. řekla, že to není vhodné a poradila mi dětský domov, řekla, že už je to domluvené, že tam můžu děti odložit a pak se pro ně vrátím. A že na mě bude čekat. Byla jsem z toho v rozpacích. Ještě mi řekla, že kdybych neprijela, tak by vyřizování dávky zastavila a dávku bych nedostala. Neměla jsem na cestu do X peníze, protože dávka mi ještě nebyla přiznána, na to mi paní M. řekla, že až se budu vracet z nemocnice, že se mám stavit na odboru péče o děti, a že tam mě vyplatí 2000 Kč jako nějakou mimořádnou dávku, abych si uhradila cestovní výlohy. Byla jsem přitlačena, v tísní, proto jsem uposlechla, zjistila si spojení a druhý den děti odvezla. Paní M. jsem maximálně důvěřovala, ale byl to pro mě jakoby šok. Poté jsem jela do nemocnice v X, když jsem tam přijela, paní M. už na mě čekala, stála na chodbě. Stále jsem nevěděla, co se bude dít, o co se jedná. Najednou se otevřely dveře, nějaký pán mi řekl, ať jdu dovnitř. Tam byla taková úzká maličká místnost, bylo tam jenom lehátko, pán mi řekl, ať se rychle vysvěču, lehnu si na to lehátko a píchnul mi injekci. Bylo mi špatně, probrala jsem se až na operačním sále, když mi anesteziolog po levé straně píchal injekci. Nevím, jestli jsem to řekla, ale v té první místnosti mi ten pán prvně píchnul injekci a pak řekl vysvěct a ležet na lehátku. Pak jsem se probrala až na tom sále. V mlze jsem viděla doktora, který už započal s výkonem, bylo to hodně nepříjemné. Mám za to, že třetí člověk došel dodatečně a měl papír v ruce. A ten po mě chtěl, abych papír rychle podepsala. Ale já jsem byla omámená tou injekcí a byla jsem v úplném šoku, kde to jsem. Byla jsem v hrozném stresu. Víím, že jsem tam udělala nějaký podpis a pak jsem usnula. Probrala jsem se až na posteli, když přišla sestra, až ta mi řekla, jak se výkon, který mi dělali, jmenuje. Vykuleně

jsem koukala a chtěla jsem po ní, ať mi donese věci, že chci odjet pryč. Ale když jsem vstala z lůžka, bylo mi špatně, motala se mi hlava, musela jsem tam dva dny být, než jsem se z toho dostala. Pak jsem z nemocnice rovnou odjela zase do dětského domova pro děti.

18. K dotazům senátu žalobkyně doplnila: Na sále jsem podepsala jeden papír, mám za to, že byl takový malý. Když jsem se probrala po výkonu, na nic jsem se neptala, byla jsem úplně šokovaná a chtěla jsem hned odejít. Jenom jsem chtěla říct, co se dělo v X. Vím o dalších ženách, nebyla jsem jediná, komu to zničilo život.
19. K dotazům žalovaného žalobkyně uvedla: Nějaké předoperační vyšetření v nemocnici jsem v žádném případě neabsolvovala. Jak jsem popisovala, přijela jsem do neznáma a vůbec nikdo mi neřekl, o co se bude jednat. Takže v žádném případě jsem předoperační vyšetření neabsolvovala. Až potom, když mě propouštěli, tak mi řekli, abych šla na kontrolu ke gynekologovi. Já jsem byla k zákroku dotlačena, paní M. mi řekla, že buď tam přijedu anebo mě zastaví vyřizování dávky pro děti. Na 100 %, na 200 % to bylo tak, jak říkám. Přesně si pamatuji, že jsem odvezla děti, v nemocnici byla paní M., byla tam proto, aby mě identifikovala. Zákrok se odehrál hned ten den, co jsem přijela. Byla jsem v naprostém šoku.
20. Zbývající návrhy na provedení dokazování, označené žalobkyní v žalobě, soud neprováděl, neboť se v rozsahu relevantním pro projednání věci jednalo o listiny, které jsou součástí správního spisu, z něhož soud při přezkumu napadeného rozhodnutí obligatorně vychází a jehož obsah s ohledem na právní názor soudu k rozhodnutí věci zcela postačoval. Důkaz otevřeným dopisem poslanců ze dne 11. 9. 2020 a seznamem ředitelů Nemocnice X dostupný na webových stránkách nemocnice soud shledal pro posouzení věci nadbytečnými. Správním spisem se dokazování neprovádí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008 - 117, č. 2383/2011 Sb. NSS).
21. Právní zástupce žalobkyně závěrem navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil. Účastnický výslech žalobkyně označil za věrohodný a korespondující se skutkovými zjištěními. Zopakoval, že žalobkyně nebyla předem informována, že by sterilizační zákrok měl být proveden. I kdyby k němu nedošlo v den přijetí, ale až následující den, nebyly naplněny postupy, které tehdejší zákon předpokládal. K tomu žalobkyně doplnila, že na 100%, na 200% k zákroku nedošlo druhý den po přijetí do nemocnice, nýbrž byl vykonán ihned v den přijetí.
22. Žalovaný závěrem navrhl, aby soud žalobu zamítl. Poukázal na to, že výpověď žalobkyně ne zcela koresponduje se zdravotnickou dokumentací, jejíž součástí je mj. záznam o předoperačním vyšetření a dále několik dokumentů, které žalobkyně vlastnoručně podepsala, a to čitelně a na řádku.

VI. Posouzení věci Městským soudem v Praze

23. Žaloba byla podána včas ve smyslu § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a je přípustná (§ 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, podle skutkového a právního stavu ke dni rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a to v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
24. Z obsahu spisového materiálu předloženého žalovaným správním orgánem zjistil soud následující pro rozhodnutí relevantní skutečnosti.

25. Dne 5. 1. 2022 podala žalobkyně na podatelně ministerstva žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky dle § 6 zákona č. 297/2021 Sb., ve které uvedla, že ke zdravotnímu výkonu zabráňujícímu oplodnění (sterilizaci) došlo dne 5. 7. 1983 v OÚNZ X. Ministerstvo si výzvou ze dne 6. 1. 2022 vyžádalo od Nemocnice X, příspěvkové organizace (dále jen „Nemocnice X“) kopii zdravotnické dokumentace žalobkyně týkající se provedení zdravotního výkonu sterilizace. Nemocnice X předložila kopii zdravotnické dokumentace žalobkyně dne 21. 1. 2022.
26. Ze zdravotnické dokumentace žalobkyně soud zjistil následující relevantní skutečnosti:
- Dle chorobopisu se žalobkyně dostavila sama bez doporučení lékaře do OÚNZ X dne 4. 7. 1983 ve 14:00 hodin za účelem provedení „sterilisatio per laparoscopiam“, tedy laparoskopické sterilizace. Žalobkyni přijal dr. B. Téhož dne byla žalobkyní vlastnoručně podepsána žádost o povolení sterilizace s odůvodněním: „pacientka má 38 let, 5 živých dětí, další těhotenství si nepřeje“. Součástí této podepsané žádosti o povolení sterilizace je prohlášení, že žadatelka si „je vědoma, že zákrok je trvalý a nezvratný.“ Žádost je koncipována jako strojově vyplněný tiskopis formátu A4, kdy druhou polovinu listiny tvoří protokol o jednání sterilizační komise ze dne 4. 7. 1983, která *vyslovila souhlas s provedením sterilizace, pokud nebudou kontraindikace pro běžný chir. výkon.* Protokol je podepsán MUDr. B. Š. a MUDr. M. Ch.
- Ve zdravotnické dokumentaci je dále založen nále z vyšetření žalobkyně před laparoskopií ze dne 5. 7. 1983 se závěrem „bez námitek k výkonu v celkové anestezii.“ O provedení sterilizace žalobkyně je ve zdravotní dokumentaci založena „Operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci“, dle které byl laparoskopický zákrok proveden dne 5. 7. 1983 dr. Ch. Intubace a relaxantia provedena dr. N. Jako druh operace je uvedena Sterilisace. Součástí této Operační vložky je doložka (revers) ze dne 5. 7. podepsaná žalobkyní a svědkem, ve které je uvedeno: „Já níže podepsaný svoluji k operaci a ke všem zákrokům, které se během operace ukážou nutnými nebo potřebnými.“
- Dle záznamu v chorobopisu byla žalobkyně propuštěna ze zdravotnického zařízení dne 8. 7. 1983 v 9:00 hodin. Součástí zdravotnické dokumentace je rovněž teplotní tabulka a záznamy krevního tlaku a pulzu žalobkyně s naměřenými hodnotami z jednotlivých dnů hospitalizace (4. 7. 1983 až 8. 7. 1983). Zdravotnická dokumentace dále obsahuje podrobné denní záznamy o průběhu hospitalizace žalobkyně ze dnů 4. 7. – 8. 7. 1983 a potvrzení o úschově osobních věcí žalobkyně přijatých dne 4. 7. 1983 a vydaných žalobkyni zpět dne 8. 7. 1983.
27. Dne 29. 3. 2022 byla žalobkyně ministerstvem vyrozuměna o ukončení shromažďování podkladů pro rozhodnutí a poučena o právu seznámit se s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim a o právu nahlédnout do spisové dokumentace, kterého nevyužila.
28. Následovalo vydání prvostupňového rozhodnutí, proti kterému podala žalobkyně včasný rozklad, o kterém bylo rozhodnuto napadeným rozhodnutím.
29. Při posouzení věci vycházel soud z následující právní úpravy.
30. Dle § 2 zákona č. 297/2021 Sb. „[o]právněnou osobou je fyzická osoba, která se podrobila v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.“
31. Dle § 3 odst. 1 zákona č. 297/2021 Sb. „[s]terilizací v rozporu s právem se pro účely tohoto zákona rozumí zdravotní výkon zabráňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v

rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.“

32. Dle § 3 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb. „[p]orušením právních předpisů a okolnostmi podle odstavce 1 se rozumí zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.“
33. Dle § 5 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb. „[n]a řízení o přiznání nároku se použije správní řád, pokud tento zákon nestanoví jinak.“
34. Dle § 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 297/2021 Sb. „[ž]ádost o přiznání nároku musí kromě obecných náležitostí obsahovat značení listin a jiných důkazních prostředků, jichž se oprávněná osoba na podporu svého práva dovolává, [...]“
35. Dle § 6 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb. „[s]tátní orgány, jakož i právnické a fyzické osoby jsou povinny na výzvu ministerstva poskytnout nezbytnou součinnost potřebnou ke zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností, zejména předložit listiny či jiné důkazní prostředky. Výzva má formu usnesení, které se doručuje pouze státnímu orgánu nebo osobám, které jsou povinny poskytnout součinnost.“
36. Dle § 27 zákona č. 20/1966 Sb. „[s]terilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví.“
37. Dle § 2 písm. b) směrnice o provádění sterilizace „[s]terilizace je přípustná, provádí-li se ve zdravotnickém zařízení na vlastní žádost nebo se souhlasem osoby, u níž má být sterilizace provedena, na zdravotních pohlavních orgánech ženy, jestliže by těhotenství nebo porod vážně ohrozily život ženy nebo jí způsobily těžkou a trvalou poruchu zdraví, [...]“
38. Dle § 3 směrnice o provádění sterilizace „[s]eznam indikací, jež mohou být důvodem k provedení sterilizace podle § 2 písm. b) až f), je v příloze těchto směrnic; indikace k provedení sterilizace podle § 2 písm. g) jsou shodné s indikacemi k umělému přerušení těhotenství, pokud mají trvalou povahu.“
39. Dle § 4 směrnice o provádění sterilizace „[s]terilizaci nelze povolit, jsou-li proti jejímu provedení zdravotní důvody (kontraindikace). Kontraindikacemi jsou všechny chorobné stavy, které nepřipouštějí chirurgický zákrok. Před operací je proto nutné celkové interní vyšetření.“
40. Dle § 5 odst. 1 písm. b) směrnice o provádění sterilizace „[o] tom, že sterilizace je indikována, rozhoduje: v případech podle § 2 písm. b) až g) lékařská komise k tomu účelu ustavená (sterilizační komise). Sterilizační komisi zřizuje ředitel okresního ústavu národního zdraví při nemocnici s poliklinikou, a to pro sterilizaci žen při takové, která má nemocniční ženské oddělení, a pro sterilizaci mužů při takové, která má nemocniční urologické nebo chirurgické oddělení. Předsedou komise je ředitel nemocnice s poliklinikou, členy komise jsou vedoucí lékař nemocničního ženského, popř. urologického nebo chirurgického oddělení nemocnice s poliklinikou, kde se žena či muž léčí, a odborný lékař, z jehož oboru je indikace, popř. kontraindikace.“
41. Dle § 9 směrnice o provádění sterilizace „[k]omise povolí sterilizaci tehdy, jestliže se šetřením zjistí, že sterilizace je indikována.“

42. Dle § 11 směrnice o provádění sterilizace „[j]e-li o žádosti rozhodnuto kladně, pošle předseda žadatelku (žadatele) s doporučením na ženské (urologické nebo chirurgické) oddělení, jehož vedoucí je členem komise. Zároveň tam zašle opis protokolu, který se stane součástí chorobopisu. Před zákonem podepíše osoba, u níž má být sterilizace provedena, popřípadě její zákonný zástupce (opatrovník), prohlášení, že s provedením sterilizace souhlasí a že bere na vědomí písemné poučení o tom, do jaké míry je sterilizační zákrok reparaibilní.“
43. Dle oddílu XIV (Indikace porodnicko-gynekologické) bod 3. Přílohy směrnice o provádění sterilizace (Seznam indikací, jež mohou být důvodem k provedení sterilizace), „[p]ři více dětech, do 35. roku po čtyřech dětech, u žen po 35. roku věku po třech dětech.“
44. Dle § 3 správního řádu „[n]evyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“
45. Dle § 52 správního řádu „[ú]častníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.“
46. Soud o věci uvažil následovně.
47. Předně soud neshledal důvody pro to, aby zrušil napadené rozhodnutí pro vady řízení, které by bránily jeho přezkoumání v rozsahu uplatněných žalobních bodů (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009–84), proto přikročil k vlastnímu přezkumu napadeného rozhodnutí v rozsahu žalobkyní uplatněných námitek.
48. Žalobkyně v první žalobní námitce poukazovala na nepravdivost údajů ve zdravotnické dokumentaci, když zejména tvrdila, že do OÚNZ X se dostavila až dne 5. 7. 1983 a sterilizační zákrok jí byl proveden téhož dne bezprostředně po přijetí do zdravotnického zařízení.
49. Při posouzení námítky soud vycházel ze zdravotnické dokumentace, ve které je na minimálně 12 místech uvedeno, že k přijetí žalobkyně do OÚNZ X došlo dne 4. 7. 1983. Do dokumentu „Chorobopis“ vyplnil přijímací lékař do kolonky 9. „Přijetí doporučil s diagnózou“: sama, dne 4. 7. 1983. V kolonce 10. „Nemocného přijal s diagnózou“ je uvedeno: dr. B. v 14.00 Ad laparo sterilisat. a jako datum přijetí je uvedeno 040783. V dokumentu nazvaném „Anamnéza“ je v záhlaví rovněž uvedeno: přišla sama, přijal dr. B. 4. 7. 1983 v 14.00. Žádost o povolení sterilizace je datována rovněž v X dne 4. 7. 1983, kdy za tímto datem následuje vlastnoruční podpis žalobkyně. V protokolu o jednání sterilizační komise je uvedeno, že sterilizační komise projednala žádost výše jmenované na svém zasedání dne 4. 7. 1983. Protokol o jednání sterilizační komise je datován též v X dne 4. 7. 1983. V dokumentu nazvaném „Operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci“ je uvedeno, že žalobkyně byla přijata s dg. na sterilizaci dne 4. 7. 83, jako datum laparoskopie je pak uveden den 5. 7. 1983. Rovněž teplotní tabulka obsahuje první záznamy ze dne 4. 7. 1983. Součástí zdravotní dokumentace je též záznam o gynekologickém vyšetření žalobkyně ze dne 4. 7. 1983 s doporučením ke sterilizaci, který je prvním zápisem v kartě žalobkyně. Dalšími dokumenty datovanými 4. 7. 1983 je výměnný list – poukaz na interní vyšetření před laparoskopií a zpráva z transfúzního oddělení. Zdravotní dokumentace obsahuje též potvrzení o úschově, z něhož plyne, že žalobkyně odevzdala do úschovy oděv a obuv dne 4. 7. a převzala je zpět dne 8. 7. (oba údaje jsou stvrzeny podpisem žalobkyně). Konečně i

dokument „Souhrn chorobopisu – zpráva ošetřujícímu lékaři“ uvádí jako datum přijetí žalobkyně 4. 7. 1983 v 14:00.

50. Soud proto považuje za prokázané, že žalobkyně byla přijata k hospitalizaci v OÚNZ X již dne 4. 7. 1983, a nikoli až dne 5. 7. 1983, jak žalobkyně tvrdila v žalobě a uváděla i v rámci své výpovědi. Soud nemá rovněž žádné pochybnosti o tom, že žalobkyně podala téhož dne, tj. 4. 7. 1983, žádost o povolení sterilizace, kterou vlastnoručně podepsala, přičemž právě diagnóza sterilizace byla důvodem pro hospitalizaci žalobkyně v OÚNZ X. Z ničeho naopak nevyplývá, že by žádost o povolení sterilizace byla žalobkyni „podstrčena“ až na operačním sále dne 5. 7. 1983, tedy až den následující po přijetí k hospitalizaci. K tvrzení žalobkyně o absenci vyšetření před zákrokem odkazuje soud jednak na první záznam v kartě žalobkyně o vstupním gynekologickém vyšetření před hospitalizací ze dne 4. 7. 1983 a dále na výměnný list – poukaz na interní vyšetření před laparoskopií a na zprávu z transfúzního oddělení (obě písemnosti ze dne 4. 7. 1983), jež jsou rovněž součástí zdravotnické dokumentace. Na poukaz na interní vyšetření poté navazuje lékařská zpráva - nález z vyšetření před laparoskopií ze dne 5. 7. 1983 z interního oddělení OÚNZ X, z něhož je zřejmý závěr: *Klin. interní nález fyziologický. Bez námitek k výkonu v celkové anestézii.*
51. Z uvedeného plyne, že žalobkyně byla hospitalizována s diagnózou laparoskopická sterilizace; před provedením sterilizačního výkonu byla seznámena s jeho povahou, což vyplývá i ze samotného obsahu žádosti o povolení sterilizace; absolvovala vstupní gynekologické vyšetření dne 4. 7. 1983 (tj. v den přijetí k hospitalizaci) a dne 5. 7. 1983 (tj. v den zákroku) též interní předoperační vyšetření. Obsah zdravotní dokumentace naopak nijak nenásvědčuje tomu, že by žalobkyně o povaze zákroku nebyla řádně a s předstihem informována a nevěděla, jaký zdravotní výkon bude v rámci své hospitalizace absolvovat. Vlastnoruční podpis žalobkyně se ve zdravotnické dokumentaci nachází na vícero dokumentech (mj. žádost o povolení sterilizace ze dne 4. 7. 1983, doložka (revers) ze dne 5. 7. 1983, potvrzení o úschově věci ze dne 4. 7. 1983), přičemž na všech listinách se jedná o podpis čitelný. Jednotlivé dokumenty založené ve zdravotnické dokumentaci jsou rovněž podepsány vícero lékaři z vícero oddělení OÚNZ X a soudu tak nevystaly žádné pochybnosti o jejich úplnosti a pravosti. Sled událostí tak, jak jej popisovala žalobkyně ve své výpovědi (viz shora body 17 až 19), se záznamům ve zdravotnické dokumentaci zcela vymyká, soud proto shledal výpověď žalobkyně v této části nevěrohodnou.
52. První žalobní námitka tak není důvodná.
53. Ve *druhé žalobní námitce* žalobkyně namítala, že ke sterilizaci došlo pod nátlakem ze strany sociální pracovnice a lékařů OÚNZ X. Vzhledem k vypořádání první žalobní námítky, kdy s ohledem na četné záznamy ve zdravotnické dokumentaci bylo postaveno na jisto, že žalobkyně byla k hospitalizaci v OÚNZ X přijata již dne 4. 7. 1983, přičemž žalobkyně se do zdravotnického zařízení dostavila sama, bez doprovodu, soud na argumentaci žalobkyně nevěšel. Obsah zdravotnické dokumentace ani z části nepodporuje tvrzení žalobkyně, že lékaři OÚNZ X na ni vytvářeli nátlak ihned po jejím přijetí do zdravotnického zařízení, kdy bezprostředně po přijetí měl být bez dalšího ihned proveden sterilizační zákrok. Jak soud opakovaně uvedl shora, zdravotnickou dokumentací bylo prokázáno, že žalobkyně byla přijata a hospitalizována v OÚNZ X již v pondělí 4. 7. 1983 a téhož dne podepsala žádost o povolení sterilizace. Vzhledem k tomu, že samotný sterilizační zákrok, před kterým žalobkyně absolvovala jak gynekologické, tak následně i interní předoperační vyšetření, byl proveden až dne 5. 7. 1983, měla žalobkyně dostatek času na zvážení, zda zákrok, o jehož povaze byla informována, podstoupí či nikoliv. Výpověď žalobkyně pak ani v tomto ohledu

nekoresponduje s ucelenými lékařskými záznamy a soud z ní pro její nevěrohodnost nevycházel.

54. Nátlak spatřovala žalobkyně rovněž v jednání sociální pracovnice, která dle tvrzení uvedeného v žalobě naléhala na žalobkyni, „*aby se dostavila do X nemocnice, a to pod pohrůžkou, že jinak přijde o sociální měsíční dávku 500 Kč a současně byla uvedena v omyl, že se jedná toliko o gynekologické vyšetření za účelem stanovení vhodné antikoncepce.*“
55. Vzhledem k tomu, že ve zdravotnické dokumentaci je opakovaně uvedeno, že se žalobkyně dostavila do OÚNZ X sama za účelem provedení sterilizace, neboť měla 38 let, 5 dětí a další těhotenství si nepřála, považuje soud i toto tvrzení za neprokázané. Jak již soud shora konstatoval, neshledal žádné důvody, pro které by měl o zdravotní dokumentaci, která je součástí správního spisu, pochybovat. Ze záznamů ve zdravotnické dokumentaci přitom nikterak nevyplývá, že by se žalobkyně mohla domnívat, že účelem hospitalizace ve zdravotnickém zařízení je toliko gynekologické vyšetření ke stanovení vhodné antikoncepce. Žalobkyně nadto ve své výpovědi opakovaně uvedla, že v době, kdy se měla dostavit do X nemocnice, jí sociální dávka dosud nebyla přiznána, což bylo i důvodem, proč na cestovní výdaje neměla potřebné prostředky. Pokud žalobkyni sociální dávka nebyla přiznána, těžko ji pak sociální pracovnice mohla nutit, aby se dostavila do X nemocnice *pod pohrůžkou, že jinak přijde o sociální měsíční dávku 500 Kč*. Žalobkyně rovněž ve své výpovědi nepotvrdila, že by ze strany sociální pracovnice *byla uvedena v omyl, že se jedná toliko o gynekologické vyšetření za účelem stanovení vhodné antikoncepce*, naopak výslovně uvedla, že nerozuměla tomu, proč se má do nemocnice dostavit, *myslela si*, že třeba chce pro ni paní M. nějakou vhodnou antikoncepci nebo tak něco. Žalobkyně nijak nevysvětlila, proč se sociální pracovnice na účel návštěvy zdravotnického zařízení nezeptala, když s ní měla hovořit zprvu telefonicky a následně se s ní měla setkat v dětském domově a poté rovněž v X nemocnici, kam ji sociální pracovnice dle výpovědi žalobkyně doprovodila, aby ji identifikovala. Působení na žalobkyni v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabráňujícímu plodnosti podrobila, tak zůstalo toliko v rovině tvrzení, když z obsahu spisového materiálu žádné skutečnosti, které by nátlaku, donucení či přesvědčování žalobkyně k podrobení se sterilizačnímu zákroku nevyplývají a žalobkyně důkazní břemeno neunesla.
56. Druhá žalobní námitka proto rovněž není důvodná.
57. Soud se dále zabýval splněním formálních náležitostí pro sterilizaci, tj. splnění zákonných podmínek.
58. Soud při přezkoumání věci vyšel z důvodové zprávy k zákonu č. 297/2021 Sb., která ve shodě s příslušnou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva považuje protiprávní sterilizaci za závažný zásah do základních lidských práv, jako je právo na ochranu života a zdraví, právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí či právo na rodinný život. V tomto směru již dříve Evropský soud pro lidská práva konstatoval, že státy mají pozitivní povinnost chránit fyzickou integritu pacientů a poskytnout obětem nedbalostních lékařských zákroků přístup k řízením umožňujícím jim v odůvodněných případech přiznat náhradu škody (rozsudek ze dne 2. 5. 2017 ve věci Jurica proti Chorvatsku, stížnost č. 30376/13). Pozitivní povinnost státu chránit osoby před zakázaným špatným zacházením byla Evropským soudem pro lidská práva výslovně shledána také v kontextu sterilizace romské ženy bez informovaného souhlasu (viz rozsudek ze dne 8. 11. 2011 ve věci V. C. proti Slovensku, stížnost č. 18968/07). Za provedení takové sterilizace přijal dle uvedené

důvodové zprávy odpovědnost stát, který nepřijal dostatečnou právní úpravu informovaného souhlasu s prováděním sterilizací, která by zaručovala důsledné dodržování práv pacientů, a umožnil tak jejich porušování.

59. Rovněž ve stanovisku Veřejného ochránce práv 3099/2004/VOP ze dne 23. 12. 2005 se konstatuje: *„V případě sexuální sterilizace, tedy výkonu, který prakticky nevratně zasahuje (rozuměj odstraňuje) rozmnožovací schopnost lidské bytosti, je tento základní půdorys právních konsekvencí lékařského zákroku coby zásahu do tělesné či psychické integrity člověka obohacen o další rozměr. Možnost svobodně rozhodovat o počtu a době zrození dětí, možnost na základě vlastní úvahy využívat svobodně v partnerském vztahu rozmnožovací schopnost, patří právem jako nejsoukromější oblast lidské osobnosti rovněž ke statkům, které zvláštním způsobem zohledňuje právo. Podle ustanovení čl. 10 odst. 2 Listiny má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Z ustanovení čl. 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech vyplývá, že nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence, a každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům. Podle ustanovení čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“*
60. Zákon č. 297/2021 Sb. tedy představuje normotvorné vyrovnání se státu s jeho předchozími pochybeními, které vedly k razantnímu zásahu do základních práv žen, u kterých byla provedena sterilizace bez informovaného souhlasu. Prostředek nápravy státu se nenaplnuje pouze zákonnou kodifikací, nýbrž i samotnou aplikací na jednotlivé případy příslušnými správními orgány.
61. Bylo na žalovaném, aby jako odborník v dané oblasti prozkoumal podrobně zdravotní dokumentaci žalobkyně a zjistil, zda byly skutečně všechny zákonné podmínky pro provedení zdravotního výkonu zabráňujícího plodnosti v daném případě naplněny.
62. Z § 23 a § 27 zákona č. 20/1966 Sb., který byl platný v době zákroku, jednoznačně vyplývalo, že sterilizaci lze provést pouze se souhlasem poté, co byl pacient v souladu s § 23 zákona č. 20/1966 Sb. poučen vhodným způsobem o povaze onemocnění a o potřebných výkonech. Absenci řádného poučení a informovaného souhlasu namítala žalobkyně v *žalobní námitce třetí*.
63. Soud předesílá, že v řízení o žádostech je správní řízení postaveno na zásadě materiální pravdy, a přestože jsou účastníci řízení podle § 52 správního řádu povinni označit důkazní prostředky k prokázání svých tvrzení, správní orgány nejsou ve smyslu § 3 správního řádu zbaveny odpovědnosti za zjištění skutkového stavu, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. V případech nezákonně provedené sterilizace platí uvedené povinnosti správních orgánů o to více, když jde o natolik citlivé otázky a o způsob, jakým se stát snaží o nápravu nezákonně provedených sterilizačních zákroků. Obecně jsou závěry správních orgánů v předmětné problematice založeny na skutečnosti, že se nepodařilo prokázat, že k provedení zdravotního výkonu zabráňujícího plodnosti nebyl poskytnut souhlas, protože v těchto případech zdravotní dokumentace mnohdy zcela chybí.
64. Tak tomu ovšem v nyní posuzovaném případě nebylo. Soud (stejně jako žalovaný a ministerstvo) má k dispozici kompletní zdravotnickou dokumentaci, ze které správní orgány obou stupňů při svém rozhodování vycházely a na základě které dospěly ke zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

65. Ze spisového materiálu obsahujícího úplnou zdravotnickou dokumentaci soud ověřil, že v žalobkyní podepsané žádosti o povolení sterilizace je uvedeno (a jejím podpisem stvrzeno), že si „*je vědoma, že zákrok je trvalý a nezvratný*.“ Jako důvod k provedení zákroku bylo v žádosti výslovně konstatováno, že žalobkyně si již nepřije další těhotenství, neboť má 38 let a 5 živých dětí, z čehož je evidentní, že žalobkyně věděla, že výsledkem zdravotního výkonu bude naplnění jí požadovaného důvodu k provedení zákroku, tedy nemožnost dalšího těhotenství. Trvalé následky zákroku a jeho nezvratnost tak byly žalobkyni známy. Dále žalobkyně svým podpisem potvrdila, že svoluje „*ke operaci a ke všem zákrokům, které se během operace ukáží nutnými nebo potřebnými*.“ Tato žalobkyní podepsaná doložka je uvedena na druhé straně listiny „Operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci“ dle které šlo o operaci: Sterilisace. Ze záznamů ve zdravotnické dokumentaci tedy jednoznačně vyplývá, že žalobkyně byla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o účelu, povaze, předpokládaném přínosu a důsledcích zdravotního výkonu, který byl důvodem její hospitalizace v OÚNZ X dne 4. 7. 1983.
66. Soud proto neshledal důvodnou ani třetí žalobní námitku.
67. Čtvrtou žalobní námitkou žalobkyně namítala procesní pochybení v projednání její žádosti sterilizační komisí. Soud na tomto místě připomíná, že napadeným rozhodnutím je rozhodnutí ve věci vyhovění či nevyhovění žádosti žalobkyně o přiznání jednorázové částky za nezákonně provedenou sterilizaci. Dle § 3 odst. 1 zákona č. 297/2021 Sb. je sterilizací v rozporu s právem zdravotní výkon zabráňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba *neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabráňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.*
68. Ze shora uvedených úvah soudu (při vypořádání předchozích žalobních námitek) je evidentní, že žalobkyně informovaný souhlas, předpokládaný zákonem, udělila.
69. Zbývá tedy posoudit, zda nebyl souhlas udělen při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabráňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu. Tímto *porušením právních předpisů a okolnostmi se* dle § 3 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb. rozumí zejména působení na oprávněnou osobu v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabráňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.
70. Soud se po přezkoumání zdravotní dokumentace ztotožnil s žalovaným a dospěl k závěru, že podle obsahu zdravotní dokumentace nic nenásvědčuje naplnění teze o nezákonnosti provedeného zákroku.
71. K uvedenému soud doplňuje, že za zcela zásadní považuje smysl schvalování žádostí o povolení sterilizace sterilizační komisí, kterým dle právních předpisů bylo, aby sterilizační zákrok byl povolen na základě odborného úsudku, jež mohou v dané věci činit toliko lékaři, kteří svou specializací mohou zaručit řádné posouzení žádosti v konkrétním jednotlivém případě. Tímto odborníkem vzhledem k indikaci zákroku (věk a počet dětí žalobkyně) byl

v daném případě nepochybně MUDr. Ch. – přednosta gynekologicko-porodnického oddělení OÚNZ X, který žádost o povolení sterilizace coby člen sterilizační komise schválil. S ohledem na vymezení pojmu *sterilizace v rozporu s právem* ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 297/2021 Sb., který zakládá nárok na přiznání peněžní náhrady dle citovaného zákona, je bezpředmětné, zda byl členem sterilizační komise dále ředitel OÚNZ X (MUDr. F. Š.) nebo lékařský ředitel v OÚNZ X (MUDr. B. Š.), nebo zda byl členem této komise i jiný lékař gynekologicko-porodnického oddělení. Jelikož z uvedených žalobkyní tvrzených pochybení procesního charakteru, byť by k nim mělo v době před provedením zákroku dojít, nelze vyvozovat nezákonnost sterilizace ve smyslu zákona č. 297/2021 Sb., která by zakládala nárok žalobkyně na poskytnutí jednorázové peněžní částky, soud se touto otázkou podrobněji nezabýval.

72. Čtvrtá žalobní námitka proto rovněž není důvodná.

VII. Závěr a náklady řízení

73. Na základě všech shora uvedených skutečností městský soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. pro nedůvodnost zamítl.
74. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Ve věci byl úspěšný žalovaný, kterému však žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.
Zmeškání lhůty
k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu